

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (Akdeniz) balık tür çeşitliliği üzerine bir değerlendirme

An overview on the fish diversity in the coasts of Turkish Republic of Northern Cyprus (Mediterranean)

Tülin Çoker¹ • Okan Akyol^{2*}

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Muğla, İzmir, Türkiye

²Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Urla, İzmir, Türkiye

*Corresponding author: okan.akyol@ege.edu.tr

How to cite this paper:

Çoker, T., Akyol, O., 2014. An overview on the fish diversity in the coasts of Turkish Republic of Northern Cyprus (Mediterranean). *Ege J Fish Aqua Sci* 31(2): 113-118. doi: 10.12714/egejfas.2014.31.02.08

Abstract This review reports fish diversity from the coastal waters of TRNC. From the results of collected studies for both fishery and ichthyoplankton in Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), we determined totally 170 fish species, belongs to 86 families. TRNC fisheries consists of small scale such as gillnet, trammel net, longline and handline fisheries.

Keywords: *Ichthyofauna, diversity, Turkish Republic of Northern Cyprus, Mediterranean Sea*

Özet Bu derleme, KKTC kıyı sularından balık tür çeşitliliğini rapor etmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nde yapılmış hem balıkçılık hem de ihtiyoplankton çalışmalarından toplanan sonuçlardan 86 familyaya ait 170 balık türü tespit edilmiştir. KKTC'de balıkçılık uzatma ağıları, paraketa ve olta gibi küçük ölçekli balıkçılıktan oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler: *İhtiyofauna, çeşitlilik, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Akdeniz*

GİRİŞ

Doğu Akdeniz, çoğunlukla sub-tropik türlerin kolonize olduğu, oligotrof ve tropik koşullara yakın ılıman içdenizdir. Kıta sahanlığının dar olması nedeniyle büyük ölçekli balıkçılığa elverişsiz bir durumda olan bölgenin balıkçılığa elverişli alanları ise kuzeyde İskenderun Körfezi ve Mersin Körfezi ve güneyde Nil Nehri havzası sayılabilir (Demir, 1954).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Doğu Akdeniz'de iki toplumlu bir ada olan Kıbrıs'ın Türklere ait olan kuzey kesimi 3352 km²lik yüzey alanı ile 396 km'lik kıyı alanını kaplamaktadır. Bütün Kıbrıs suları da, Akdeniz'in en fakir balıkçılık alanlarından biri sayılmaktadır. Günümüzde Kıbrıs'ın kuzey kesimi dâhil Kuzeydoğu Akdeniz sularının balıkçılık açısından tam anlamıyla değerlendirilemediği açıktır. Kuzey Kıbrıs balıkçılığı yapısı itibarıyla kıyı balıkçılığı özelliği göstermektedir (Hoşsucu vd. 1998). Adada balıkçılık, küçük tekneler (5–12 m) ve çeşitli büyüklükteki uzatma ağıları ve oltalar kullanmak suretiyle yapılmaktadır. Adada trol ve gırgır avcılığı yasak olmakla beraber, bazen Türkiye ile gırgır balıkçılığı üzerine yapılan ikili anlaşmalar çerçevesinde bölgede pelajik avcılık söz konusu olabilmektedir. 2008 yılı itibarıyla 269'u (%60) aktif olarak kullanılan 442 kayıtlı balıkçı teknesi bulunmaktadır. Balıkçılık yapılan bölgelerin başında

Karpaz Yarımadası'nı da içine alan Gazi Magosa, Girne ve Güzelyurt gelmektedir. Bu kıyılarda toplam 16 adet balıkçı barınağı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, iki adet balık çiftliğinde (Kumyalı ve Boğaz'da) çipura ve levrek yetiştiriciliği yapılmaktadır (Anonim 2010). KKTC'de avlanan deniz ürünlerinin miktarı sadece 450 tondur. Bölgede yaklaşık 30 tür ticari olarak avlanmaktadır: tekir, barbun, kupes, mercan, izmarit, mezzit, uskumru, orfoz, çipura, levrek, kılıç balığı, orkinos, sinarit, vb. başlıca türlerdir. En verimli av sezonu Mayıs olup, bunu Mart, Haziran ve Ağustos takip etmektedir (Anonim 2010).

Son yıllarda Akdeniz, Suveyş Kanalı yoluyla giren egzotik türlerin (Lesepsiyen) baskısı altındadır. Çınar vd. (2011), Türkiye sularında, en yüksek yabancı tür girişinin Doğu Akdeniz baseninden (tüm canlı grupları için 330 tür) gerçekleştiğini ve Lesepsiyen göç hızını, 1991–2010 yılları arasında her dört haftada bir tür girişi şeklinde olduğunu bildirmişlerdir. Gücü (2000), Kuzeydoğu Akdeniz'de Lesepsiyen türlerin giderek artışına dikkat çekmiş ve bu artışın Kıbrıs sularında da mevcut olabileceğini belirtmiştir. Katsenavakis (2009), Temmuz 2009'a kadar olan süreçte Kıbrıs'ta 28'i balık olmak üzere 126 yabancı (alien) tür

bildirmiştir. Bununla beraber, yayılcı egzotik türlerin Kıbrıs sularında gelecekte daha da artması beklenmektedir.

Bir bölgedeki yerel türler ile göçmen türler arasındaki yerleşim zamanının ve olası rekabetin önceden tahmini, özellikle Kuzeydoğu Akdeniz balıkçılığının geleceği ve yönetim planlarının oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Bununla beraber, KKTC sularında bilimsel çalışmaların çok az miktarda oluşu, canlı denizel kaynakların henüz kapsamlı olarak ortaya konmamış olması nedeniyle balık tür çeşitliliğinin de henüz belirlenemediğini göstermektedir. Oray ve Karakulak (2005), KKTC'de balık kayıtları tutulmadığından ve balık üretiminin gerçek miktarının bilinmediğinden bahsetmesi bu gerçeği ortaya koymaktadır. Öte yandan balıkçılığın henüz gelişmemiş ve kıyı balıkçılığı ile sınırlı oluşu, balıkçılık yönetimi açısından, yasal düzenlemelerin tür çeşitliliği ve yakalama stratejilerine göre geliştirilmesi için de bir fırsat sunabilir.

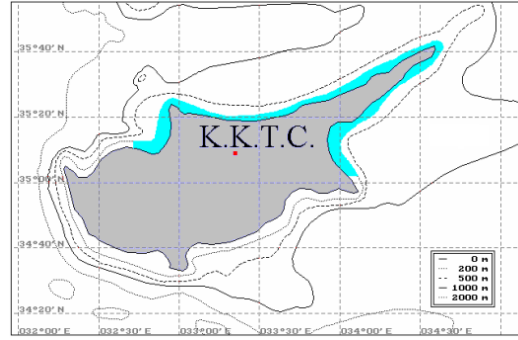
Bu derleme, KKTC sularında aralıklı olarak yapılmış kimi araştırma ve raporlarda ortaya konmuş balık türleri ile bu sularda yapılmış yumurta-larva sörveyi sonuçlarını da dâhil ederek, bölge için bir balık tür çeşitliliği listesi oluşturmayı amaçlamaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

KKTC'de (Şekil 1) bugüne kadar yürütülen tüm çalışmalar derlenerek, elde edilmiş balıkların yumurta ve larvadan ergin bireye kadar tüm aşamaları dikkate alınmış olup, ergin balık ve ihtiyoplanktondaki dağılımları bulunuş tarihine göre ayrı ayrı listelenmiştir.

Listeye esas olan balıklar, sırasıyla Hoşsucu vd. (1998), Atun vd. (1999), Torcu vd. (2001), Cihangir vd. (2002), Oray

ve Karakulak (2005), Oray vd. (2010) ve Çoker ve Cihangir (2013) tarafından yapılan çalışmalardan oluşturulmuştur. Bu araştırmacılara ait çalışma alanı, zamanı ve örnekleme araçları Tablo 1'de özetlenmiştir. Bilimsel isimlendirmelerde ve türlerin dağılımlarının belirlenmesinde FishBase (Froese ve Pauly, 2013) ve Golani vd. (2006) temel alınmıştır.

Şekil 1. KKTC kıyıları (Hoşsucu vd., 1998)

Figure 1. Coastal waters of TRNC (Hoşsucu et al., 1998)

BULGULAR

KKTC sularında görece az sayıda faunistik çalışma mevcut olup, 1998–2013 yılları arasında yapılan çalışmaların derlenmesiyle elde edilen tür listesi Tablo 2'de yer almaktadır. Buna göre, KKTC kıyılarında şimdiye dek 86 familyaya ait ergin ve larval safhalarda toplam 170 balık türü tespit edilmiştir. Bu türlerden 13 adedi kırkırdaklı, 157 adedi ise kemikli balıklara aittir.

Tablo 1. KKTC sularında örnekleme alanları, zaman ve örnekleme aracı özet tablosu (örnekleme aracı sütunundaki parantezdeki sayı trol için çekim sayısıdır).

Table 1. Summarize of the sampling area, date and fishing gears in TRNC waters (the paranthesis in samling gear column indicates the numbers of hauling of trawl).

Çalışma Alanı	Tarih	Örnekleme Aracı	Araştırmacı
Tüm KKTC kıyıları	Nisan ve Haziran 1998	Anket	Hoşsucu vd. (1998)
Magosa Körfezi	1989–1995	Trol ve diğer av araçları	Atun vd. (1999)
Küçükörenköy, Tatlısu, Yenierenköy limanı, Boğaz limanı, Gazi Magosa limanı, Salamis kalıntıları	1995–1996	Trol ve uzatma ağıları	Torcu vd. (2001)
Magosa Körfezi	Bahar 1997/Yaz 1998	Trol (38)	Cihangir vd. (2002)
Güzelyurt Körfezi	2001–2002	Uzatma ağıları	Oray ve Karakulak (2005)
Türkiye-KKTC arası	5–18 Haziran 2004	Bongo net (60 ve 90 cm, 350 µ)	Oray vd. (2010)
Magosa Körfezi	Temmuz 1998	Ihtiyoplankton kepçesi (57 cm, 250 µ)	Çoker ve Cihangir (2013)

Tablo 2. KKTC kıyılarında tespit edilen balık türleri.

Table 2. Fish species in the coastal waters of TRNC.

	Ergin Balık					Ihtiyopl.	
	1998 (1)	1999 (2)	2001 (3)	2002 (4)	2005 (5)	2010 (6)	2013 (7)
CHONDRICHTHYES							
<i>Dasyatis pastinaca</i> (Linnaeus, 1758)	+	+	+	+	+		
<i>Etmopterus spinax</i> (Linnaeus, 1758)	+			+			
<i>Galeus melastomus</i> Rafinesque, 1810	+			+	+		
<i>Gymnura altavela</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Heptranchias perlo</i> (Bonnatere, 1788)				+			
<i>Mustelus punctulatus</i> Risso, 1827		+					
<i>Pteromylaeus bovinus</i> (Geoffroy Saint-Hilaire, 1817)		+					
<i>Raja asterias</i> Delaroche, 1809				+			

<i>Raja clavata</i> Linnaeus, 1758					+	+		
<i>Raja polystigma</i> Regan, 1923					+			
<i>Raja radula</i> Delaroche, 1809				+				
<i>Scyliorhinus canicula</i> (Linnaeus, 1758)				+	+	+		
<i>Squalus blainvillei</i> (Risso, 1827)	+	+			+			
OSTEICHTHYES								
<i>Alectis alexandrinus</i> (Geoffroy Saint-Hilaire, 1817)				+				
<i>Alosa fallax</i> (Lacepède, 1803)						+		
<i>Anguilla anguilla</i> (Linnaeus, 1758)		+						
<i>Anthias anthias</i> (Linnaeus, 1758)					+			
<i>Aphanius fasciatus</i> (Valenciennes, 1821)		+						
<i>Aphia minuta</i> (Risso, 1810)		+						
<i>Apogon imberbis</i> (Linnaeus, 1758)								+
<i>Apogonichthys nigrispinis</i> (Cuvier, 1828)				+				
<i>Argentina sphyraena</i> Linnaeus, 1758					+			+
<i>Argyropelecus hemigymnus</i> Cocco, 1829								+
<i>Amoglossus laterna</i> (Walbaum, 1792)					+			+
<i>Amoglossus rueppelii</i> (Cocco, 1844)					+			
<i>Amoglossus thori</i> Kyle, 1913					+			
<i>Atherina boyeri</i> Risso, 1810		+	+					+
<i>Aulopus filamentosus</i> (Bloch, 1792)					+			
<i>Auxis rochei</i> (Risso, 1810)								+
<i>Belone belone</i> (Linnaeus, 1761)	+							
<i>Blennius ocellaris</i> Linnaeus, 1758					+			
<i>Boops boops</i> (Linnaeus, 1758)	+		+	+	+	+	+	
<i>Bothus podas</i> (Delaroche, 1809)		+	+					+
<i>Callanthias ruber</i> (Rafinesque, 1810)					+			
<i>Callionymus lyra</i> Linnaeus, 1758		+			+			+
<i>Callionymus maculatus</i> Rafinesque, 1810		+						
<i>Capros aper</i> (Linnaeus, 1758)		+			+			
<i>Caranx crysos</i> (Mitchill, 1815)								+
<i>Centracanthus cirrus</i> Rafinesque, 1810	+				+			
<i>Cepola macrophthalma</i> (Linnaeus, 1758)	+	+			+			
<i>Ceratospilus maderensis</i> (Lowe, 1839)								+
<i>Chauliodus sloani</i> Bloch & Schneider, 1801					+			
<i>Chelidonichthys cuculus</i> (Linnaeus, 1758)	+				+			
<i>Chelidonichthys lucerna</i> (Linnaeus, 1758)					+			
<i>Chelidonichthys obscurus</i> (Walbaum, 1792)		+						
<i>Chlorophthalmus agassizi</i> Bonaparte, 1840					+			+
<i>Chromis chromis</i> (Linnaeus, 1758)			+	+	+	+		
<i>Citharus linguatula</i> (Linnaeus, 1758)	+	+			+			
<i>Coelorhynchus caelorhincus</i> (Risso, 1810)					+			
<i>Conger conger</i> (Linnaeus, 1758)								+
<i>Coris julis</i> (Linnaeus, 1758)			+	+				+
<i>Coryphaena hippurus</i> Linnaeus, 1758						+		+
<i>Coryphoblennius galerita</i> (Linnaeus, 1758)		+						
<i>Cyclothone braueri</i> Jespersen & Tåning, 1926								+
<i>Dactylopterus volitans</i> (Linnaeus, 1758)		+	+					
<i>Dentex dentex</i> (Linnaeus, 1758)	+					+		
<i>Dentex macrophthalmus</i> (Bloch, 1791)		+			+			
<i>Dicentrarchus labrax</i> (Linnaeus, 1758)								+
<i>Diplodus annularis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+	+	+				
<i>Diplodus puntazzo</i> (Walbaum, 1792)					+			
<i>Diplodus sargus</i> (Linnaeus, 1758)	+		+					+
<i>Diplodus vulgaris</i> (Geoffroy Saint-Hilaire, 1817)	+	+	+	+	+			
<i>Dussimieria acuta</i> Valenciennes, 1847								+
<i>Echelus myrus</i> (Linnaeus, 1758)		+						+
<i>Electrona rissoi</i> (Cocco, 1829)								+
<i>Engraulis encrasicolus</i> (Linnaeus, 1758)	+				+			+
<i>Epinephelus aeneus</i> (E. Geoffroy Saint-Hilaire, 1817)		+						
<i>Epinephelus costae</i> (Steindachner, 1878)	+				+			
<i>Epinephelus fasciatus</i> (Forsskal, 1775)						+		
<i>Epinephelus marginatus</i> (Lowe, 1834)	+	+	+		+			
<i>Etrumeus sadina</i> (Mitchill, 1814)					+			+
<i>Euthynnus alletteratus</i> (Rafinesque, 1810)	+	+				+		+
<i>Evermannella balbo</i> (Risso, 1820)								+
<i>Gadiculus argenteus</i> Guichenot, 1850					+			

<i>Gobius niger</i> Linnaeus, 1758			+	+			
<i>Gobius paganellus</i> Linnaeus, 1758							+
<i>Gymnammodytes cicerellus</i> (Rafinesque, 1810)							+
<i>Helicolenus dactylopterus</i> (Delaroche, 1809)				+		+	
<i>Hippocampus guttulatus</i> Cuvier, 1829		+	+				
<i>Hippocampus hippocampus</i> (Linnaeus, 1758)				+			
<i>Hoplostethus mediterraneus</i> Cuvier, 1829				+			
<i>Hygophum benoiti</i> (Cocco, 1838)							+
<i>Katsuwonus pelamis</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Labrus viridis</i> Linnaeus, 1758				+			
<i>Lepidopus caudatus</i> (Euphrasen, 1788)						+	
<i>Lepidorhombus boscii</i> (Risso, 1810)		+					
<i>Lepidorhombus whiffiagonis</i> (Walbaum, 1792)				+			
<i>Lepidotrigla cavillone</i> (Lacepède, 1801)				+			
<i>Lipophrys pholis</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Lithognathus mormyrus</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Liza aurata</i> (Risso, 1810)			+		+		
<i>Lophius piscatorius</i> Linnaeus, 1758		+		+			
<i>Macrorhamphosus scolopax</i> (Linnaeus, 1758)		+		+			+
<i>Maurolicus muelleri</i> (Gmelin, 1789)		+					+
<i>Merlangius merlangus</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Merluccius merluccius</i> (Linnaeus, 1758)		+		+	+		
<i>Microchirus variegatus</i> (Donovan, 1808)		+		+			
<i>Micromesistius poutassou</i> (Risso, 1827)				+			
<i>Mugil cephalus</i> Linnaeus, 1758		+					
<i>Mullus barbatus</i> Linnaeus, 1758		+		+	+		
<i>Mullus surmuletus</i> Linnaeus, 1758		+	+	+	+		
<i>Muraena helena</i> Linnaeus, 1758		+	+				
<i>Nezumia sclerorhynchus</i> (Valenciennes, 1838)				+			
<i>Oblada melanura</i> (Linnaeus, 1758)		+	+				
<i>Ophidion barbatum</i> Linnaeus, 1758		+					
<i>Pagellus acarne</i> (Risso, 1826)			+	+	+		
<i>Pagellus erythrinus</i> (Linnaeus, 1758)		+		+	+		
<i>Pagrus pagrus</i> (Linnaeus, 1758)		+		+	+		
<i>Paraphidion vassali</i> (Risso, 1810)						+	
<i>Pempheris vanicolensis</i> Cuvier, 1831			+				
<i>Peristedion cataphractum</i> (Linnaeus, 1758)				+			
<i>Phycis blenneoides</i> (Brünnich, 1768)			+	+			
<i>Phycis phycis</i> (Linnaeus, 1766)				+			
<i>Pleuronectes flesus</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Pomatomus saltatrix</i> (Linnaeus, 1766)		+					+
<i>Pomatoschistus pictus</i> (Malm, 1865)		+					
<i>Proterorhinus marmoratus</i> (Pallas, 1814)		+					
<i>Pterogagus pelycus</i> Randall, 1981				+			
<i>Sarda sarda</i> (Bloch, 1793)		+				+	
<i>Sardina pilchardus</i> (Walbaum, 1792)				+		+	+
<i>Sardinella aurita</i> Valenciennes, 1847				+		+	+
<i>Sargocentron rubrum</i> (Forsskål, 1775)			+				+
<i>Sarpa salpa</i> (Linnaeus, 1758)		+					
<i>Scomber japonicus</i> Houttuyn, 1782		+		+			
<i>Scomber scombrus</i> Linnaeus, 1758		+			+		
<i>Scomberesox saurus saurus</i> (Walbaum, 1792)		+					
<i>Scorpaena elongata</i> Cadenat, 1943				+			
<i>Scorpaena notata</i> Rafinesque, 1810		+	+	+			
<i>Scorpaena porcus</i> Linnaeus, 1758			+	+			
<i>Scorpaena scrofa</i> Linnaeus, 1758			+	+			
<i>Seriola dumerili</i> (Risso, 1810)					+		
<i>Serranus cabrilla</i> (Linnaeus, 1758)			+	+			
<i>Serranus hepatus</i> (Linnaeus, 1758)				+		+	
<i>Serranus scriba</i> (Linnaeus, 1758)			+	+		+	
<i>Siganus luridus</i> (Rüppell, 1829)		+			+		
<i>Siganus rivulatus</i> Forsskål&Niebuhr, 1775			+	+			
<i>Solea lascaris</i> (Risso, 1810)			+				
<i>Spariosoma cretense</i> (Linnaeus, 1758)		+	+	+	+		
<i>Sparus aurata</i> Linnaeus, 1758		+			+		
<i>Sphyaena chrysotaenia</i> Klunzinger, 1884			+	+			
<i>Sphyaena sphyraena</i> (Linnaeus, 1758)		+					

<i>Spicara maena</i> (Linnaeus, 1758)				+	+	+		
<i>Spicara smaris</i> (Linnaeus, 1758)				+	+	+		
<i>Spondyliosoma cantharus</i> (Linnaeus, 1758)	+				+			
<i>Sprattus sprattus</i> (Linnaeus, 1758)			+					
<i>Stephanolepis diaspros</i> Fraser-Brunner, 1940			+	+	+			
<i>Stomias boa boa</i> (Risso, 1810)					+			
<i>Symphodus mediterraneus</i> (Linnaeus, 1758)				+	+			
<i>Symphodus ocellatus</i> (Linnaeus, 1758)					+			
<i>Symphodus tinca</i> (Linnaeus, 1758)				+	+			
<i>Syngnathus acus</i> Linnaeus, 1758					+			
<i>Synodus saurus</i> (Linnaeus, 1758)	+			+	+		+	+
<i>Thalassoma pavo</i> (Linnaeus, 1758)				+				
<i>Thunnus alalunga</i> (Bonnaterre, 1788)			+					
<i>Thunnus thynnus</i> (Linnaeus, 1758)			+			+	+	
<i>Trachinotus ovatus</i> (Linnaeus, 1758)				+				
<i>Trachinus draco</i> Linnaeus, 1758				+	+			
<i>Trachurus mediterraneus</i> (Steindachner, 1868)					+		+	
<i>Trachurus picturatus</i> (Bowdich, 1825)				+	+			
<i>Trachurus trachurus</i> (Linnaeus, 1758)			+		+		+	+
<i>Trigla lyra</i> Linnaeus, 1758	+			+	+			
<i>Trigloporus lastoviza</i> (Bonnaterre, 1788)				+	+			
<i>Tripterygion tripteronotus</i> (Risso, 1810)					+			
<i>Tylosurus choram</i> (Rüppell, 1837)			+					
<i>Umbrina cirrosa</i> (Linnaeus, 1758)	+	+	+					
<i>Uranoscopus scaber</i> Linnaeus, 1758				+	+		+	
<i>Vinciguerra attenuata</i> (Cocco, 1838)							+	
<i>Xiphias gladius</i> Linnaeus, 1758	+	+				+		
<i>Xyrichtys novacula</i> (Linnaeus, 1758)				+				+
<i>Zeus faber</i> Linnaeus, 1758			+		+	+		

(1) Hoşsucu vd. (1998); (2) Atun vd. (1999); (3) Torcu vd. (2001); (4) Cihangir vd. (2002); (5) Oray ve Karakulak (2005a); (6) Oray vd. (2010); (7) Çoker ve Cihangir (2013)

TARTIŞMA VE SONUÇ

KKTC sularında, şimdiye dek yapılmış çalışmalardan, ihtiyoplankton ve ergin aşamalarında toplam 170 balık türü tespit edilmiştir. Bunlara ilaveten, ihtiyoplanktonda bazı türler (*Myctophum* sp., *Paralepis* sp., *Osmerus* sp., *Epinephelus* sp., *Labrus* sp., *Pagrus* sp., *Sphyræna* sp., *Solea* sp., *Balistes* sp., *Cyclothone* sp., *Gonostoma* sp., *Vinciguerra* sp., *Lampanyctus* sp., *Serranus* sp., *Trachurus* sp., *Callionymus* sp., *Thunnus* sp., *Arnoglossus* sp.) genus seviyesinde verildiği için listeye dâhil edilmemiştir. Ayrıca, sularımızda bulunmadığı bilinen *Osmerus* sp.'nin, gemi balast sularıyla bölgeye gelmiş olması veya yanlış değerlendirme ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra, listelerde mevcut olup da Akdeniz'de bulunmayan bazı türler de (Örneğin *Thunnus albacares*) listeden çıkarılmıştır. Listeye dâhil edilen balıkların orijinlerine göre dağılımı ise %75'i Atlanto-mediterran, %13'ü Kozmopolit, %7'si Lesepsiyen ve %5'i Endemiktir. Bölgeden elde edilen tür listesi Doğu Akdeniz geneline göre oldukça zayıf görünmekle birlikte bu durum bilimsel çalışmaların yetersizliğiyle ilgilidir. [Golani vd. \(2006\)](#) Doğu Akdeniz balık faunasını 470'in üzerinde belirlemişlerdir. Bununla birlikte, listede yer alan *Tylosurus choram* ve *Epinephelus fasciatus* türleri bölge için yeni, ancak şüpheli kayıtlar olarak görünmektedir. Ancak listelerdeki söz konusu şüpheli türlerin doğruluğunu kontrol etmek, müze kayıtları bulunmaması sebebiyle mümkün olamamıştır.

Bu çalışmada, KKTC sularında 12 lesepisyen tür tespit edilmiştir. Bu türler; *Apogonichthyoides nigripinnis*,

Dussumieria acuta, *Sargocentron rubrum*, *Siganus luridus*, *S. rivulatus*, *Stephanolepis diaspros*, *Pempheris vanicolensis*, *Sphyræna chrysotaenia*, *Pterogagus pelycus*, *Epinephelus fasciatus*, *Thylosurus choram* ve *Etrumeus sadina*'dır. [Katsanevakis \(2009\)](#), Kıbrıs sularının Levant kıyısına kuvvetli bir akıntı ile bağlanmayışının türlerin geçiş yapmasına ve koloni oluşturmaya önemli bir engel oluşturduğunu belirtmiş, ayrıca bu çalışmada bildirilmeyen, *Himantura uamak*, *Alepes djedaba*, *Apogon pharaonis*, *Atherinamoros lacunosus*, *Dissumieria elopoides*, *Fistularia commersoni*, *Hemiramphus far*, *Herklotsichthys punctatus*, *Lagocephalus sceleratus*, *L. spadiceus*, *L. suezensis*, *Leiognathus klunzingeri*, *Parexocoetus mento*, *Saurida undosquamis*, *Scomberomorus commerson*, *Sillago sihama*, *Upeneus moluccensis*, *U. pori* türlerini de rapor etmiştir. Böylece Kıbrıs sularında toplam 30 Lesepsiyen türün varlığı ortaya çıkmıştır.

[Hoşsucu vd. \(1998\)](#), KKTC balıkçılığının geliştirilmesi için ele alınması gereken üç ana konuyu, (i) av araç ve gereçlerinin bir envanterinin çıkarılması, (ii) av araç ve gereçlerinin seçiciliklerinin belirlenmesi ve (iii) etkin balıkçılık alanlarının belirlenmesi olarak bildirmişlerdir. Ayrıca balıkçılığın geliştirilmesi için açık deniz balıkçılığına geçiş ile yapay resif uygulamaları da önerilmiştir. [Oray ve Karakulak \(2005\)](#) ise bölge için büyük pelajik tür stoklarının önemli olduğunu ve bunların avı için gırgır ve yarı-otomatik paraketa sistemlerine geçişin teşvik edilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

KKTC balıkçılığı fazla gelişmemiş olduğundan ve gırgır,

trol gibi büyük ölçekli balıkçılığa yasaklanmış olduğu için elde edilen tür sayısı sınırlı kalmıştır. Buna ilaveten, balık tür çeşitliliği üzerine kapsamlı bilimsel çalışmalara da rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu derleme çalışması ile KKTC kıyıları için mevcut balık varlığı yapılmış az sayıda araştırma ve raporlardan ortaya konarak, gelecek çalışmalar için toplu

bir liste oluşturulmuştur. Bununla beraber, örnekleme sayısı, örnekleme araçları ve bunların seçiciliği de göz önüne alındığında şüphesiz, mevcut tür sayısının tespit edilenden çok daha fazla olduğu açıktır. Sonuçta, KKTC balık faunasını tam olarak belirlemek üzere daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2010. Temporally rural development plan for the Northern Cyprus 2008–2011 (2. güncelleştirme) (*in Turkish*). Lefkoşa, 15 Haziran 2010, 187 s.
- Atun, A., Ünsalan, D., Atun, S., 1999. Fish species research in TRNC. KKTC'de Balıkçılık ve Deniz Koordinasyon Toplantısı. Doğu Akdeniz Üniversitesi, 23 Mart 1999, 16 s.
- Cihangir, B., Benli, H.A., Tıraşın, E.M., 2002. Demersal Fisheries Resources of the Bay of Magosa, The Turkish Republic of Northern Cyprus. International conference on the Environmental problems of the Mediterranean Region. H. Gökçekuş (Ed.), Vol. I: 409-416.
- Çınar, M.E., Bilecenoğlu, M., Öztürk, B., Katağan, T., Yokeş, M.B., Aysel, V., Dağlı, E., Açıık, S., Özcan, T., Erdoğan, H., 2011. An updated review of alien species on the coasts of Turkey. *Mediterranean Marine Science*, 12 (2): 257–315. doi: 10.12681/mms.34.
- Çoker, T., Cihangir, B., 2013. Summer ichthyoplankton distribution in the marine areas of Northern Cyprus. The First International Symposium in Northern Cyprus. Girne, 24-27 March 2013, pp.53.
- Demir, M., 1954. Some typical physico-simic aspects of two large inland seas of Turkey and their effects on the fauna (*in Turkish*). Hidrobiyoloji Mecmuası. *I.Ü.F.F Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü Yayınları*. Seri A. 2(3): 144–164.
- Froese, R., Pauly, D. Eds. 2013. FishBase. World Wide Web electronic publication. www.fishbase.org. Version (10/2013). (erişim tarihi: 28.11.2013).
- Golani, D., Öztürk, B., Başusta, N., 2006. The fishes of the Eastern Mediterranean. *Turkish Marine Research Foundation*, Publication No. 24, Istanbul, Turkey, 259 p.
- Gücü, A.C. 2000. Fish stocks of Northeastern Mediterranean: 20 years time series (*in Turkish*). I. Ulusal Deniz Bilimleri Konferansı. 30 Mayıs-2 Haziran 2000, pp. 160-164.
- Hoşsucu, H., Büyükişık, B., Tokaç, A., Alpbaz, A., Özel, İ., Özden, O., İlyaz, A.T., 1998. Project for the management of coastal fishery in Turkish Republic of Northern Cyprus (*in Turkish*). KKTC Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Dairesi, TC Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi. 136 s..
- Katsanevakis, S., Tsiamis, K., Ioannou, G., Michailidis, N, Zenetos, A., 2009. Inventory of alien marine species of Cyprus (2009). *Mediterranean Marine Science*, 10(2): 109–133. doi: 10.12681/mms.113
- Oray, I.K., Karakulak, F.S., 2005. Investigations on the Artisanal Fishery of Güzelyurt Bay (Northern Cyprus). *Istanbul Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, 19: 57–63.
- Oray, I.K., Karakulak, F.S., Kahraman A.E., Alıçlı, T.Z., Deniz T., Göktürk D., Yıldız T., Emecan İ.T., Deval, C., Ateş, C., 2010. Investigations on the abundance and distribution of larvae of some bony fish in the northern Levantine Sea. INOC- International Conference on Biodiversity of the Aquatic Environment/Tischreen University. pp. 501-508.
- Torcu, H., Aka, Z., İşbilir, A., 2001. An investigation on Fishes of the Turkish Republic of Northern Cyprus. *Turk. J. Vet. Anim. Sci.*, 25:155-159.